

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/699/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

173/2013. (VI. 12.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2012. augusztus 22-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2013. június 12-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos elektronikus panaszbejelentőn terjesztette elő a beadványát 2012. augusztus 22-én, majd augusztus 27-én postai úton előterjesztett beadványában aláírásával is megerősítette a korábban előadottakat.

I.

1) A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy 2012. augusztus 21-én 20 óra 30 perckor B. Gy. és 7 társa megjelentek a panaszos lakcímét képező ingatlannál és oda erőszakkal behatoltak, majd a lakásban étkezni kezdtek, a panaszost sértegették és távozásra szólították fel. A panaszos rendőrt hívott, a kiérkező járőrnek elmondta, hogy egy uzsoraügylettel kapcsolatos jogvita miatt történt a birtokháborítás, ugyanis az uzsorás meg akarja szerezni az ingatlant. A panaszos bemutatta a polgári keresetet, amelyet a Törvényszéken terjesztett elő uzsorás szerződés, illetve az adásvételi szerződés semmisségének kimondása miatt. A rendőr igazoltatta a jelenlévőket, majd mivel az intézkedésre nem látott okot, elhagyta az ingatlant. A jelenlévők ezt követően folytatták a panaszos zaklatását (könyveket vágtak hozzá, leköpték,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

nem engedték neki, hogy használja a mellékhelyiséget stb.), ezért a panaszos ismét felhívta a segélyhívó vonalat, ahol azt tanácsolták neki, hogy menjen be a P. városi Rendőrkapitányságra feljelentést tenni. Ezután a panaszost már nem engedték be a birtokháborítók a lakásba, noha a lakást a panaszos annak megépítése óta jogszerűen használta. Jogerős határozat nélkül onnan, önhatalommal kizárták. A panaszos sérelmezi, hogy noha egyértelmű volt a jogellenes magatartás a panaszosnak mégse segítettek a rendőrök, a bűncselekményt nem akadályozták meg, kérése ellenére nem vettek fel jegyzőkönyvet a helyszínen, így elzárták a panaszost attól, hogy további jogi lépéseket tegyen az ügyben. A jelen ügyben már volt korábban birtokháborítási eljárás, de az megszűnt, mivel az eljárás megindításának hírére és a rendőri intézkedés hatására a birtokháborító személyek önként elhagyták az ingatlant. Azonban a panaszolt esetben a rendőri intézkedés elmaradása miatt a panaszos szerint megvalósult a Btk. 176/A. § szerinti bűncselekmény.

2) A panaszos 2012. augusztus 27-én előterjesztett beadványában a korábbi előadását kiegészítve előadta, hogy miután „kidobták” a lakásából, zaklatás és becsületsértés miatt megpróbált feljelentést tenni. Azonban hajnali fél 2-kor a kerületi rendőrörsről azok a rendőrök, akik korábban elmulasztottak intézkedni, átküldték a V. D. utcai kapitányságra, ahol az ügyeletes közölte, hogy nem veszi fel a panaszos feljelentését, mivel ő utasította arra a járőrt, hogy ne intézkedjen. Ezt követően a panaszost az ingatlanába már nem engedték vissza, sőt életveszélyesen megfenyegették, ezért a panaszos az utcán töltötte az éjszakát. 2012. augusztus 21-én reggel a panaszost felhívta B. Gy., és közölte, hogy a panaszos vigye el a vagyontárgyait az ingatlanból, mert oda nem költözhet vissza. Amikor a panaszos visszatért az ingatlanba, szörnyű látvány fogadta: a bútorok összetörve, az iratok egy részéből tüzet raktak a teraszon, az ágyat levizelték, a bőrkabátját felhasogatták, mindent ételmaradványok és ürülék borított. Amikor B. Gy. megérkezett, őt is meglepte a lakás állapota és közölte, hogy ő ezt nem így akarta. A panaszos összeszedte az iratait és távozásakor közölte, hogy további lépéseket fog tenni az ügyben.

3) A panaszos 2013. február 1-én kelt beadványában előadta, hogy pályázat írásával foglalkozik és több cég irata is a lakásban maradt, amelyek ügyvezetői kérik tőle vissza azokat. A panaszos ismét előadja, hogy „kidobták az ingatlanból” és az ott lévő iratokat (szabadalmi okiratok, mintavédelmi okiratok, több név szerint említett cég könyvelési iratai, cégiratai, egyéb okiratai) otthagására kényszerítették. A vagyontárgyai jórészt pedig az azóta ott dolgozó szakmunkások, takarítók kidobták.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) K. Z. r. ezredes, 2012. október 1-én kelt átiratában előadta, hogy a panaszos lakcímén fogatosított intézkedés végrehajtásáról készített jelentés ugyan rendelkezésre áll, azonban a rendőri intézkedés teljes körű megítélhetősége, valamint valamennyi szegmensének megismerése érdekében került sor az intézkedést fogatosító rendőrök (M. J. r. őrm. és M. B. r. őrm.) meghallgatására. A Megyei Rendőr-főkapitányság (továbbiakban: MRFK) Ügyeleti Osztályára 2012. augusztus 21-én 20 óra 45 perckor tett bejelentést a panaszos testvére telefonon, miszerint a panaszos lakásába illetéktelen személyek akarnak bemenni. Ezen elsődleges adatok alapján az Ügyeleti Osztály a területileg illetékes, három fős járőrt irányította a helyszínre. Tekintettel arra, hogy a panaszos testvérétől kapott elsődleges adatok

a panaszos sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúját vetették fel, ezért a rendőrséget az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettség terhelte.

A kikerkező járőröket a panaszos a ház előtt várta. A helyszínre érkező három fő járőrt – az Rtv. 20. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően – egyenruhájuk és azon elhelyezett azonosító jelvényük igazolta. A rendőri intézkedés megkezdése előtt – az Rtv. 20. (2) bekezdésében meghatározott előírásnak megfelelően – az intézkedő rendőr nevééről, azonosító számáról, valamint az intézkedés tényéről, céljáról illetve a törvény szerint megillető panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről a panaszost szóban tájékoztatta.

A körülmények tisztázása érdekében az intézkedés megkezdésekor a járőrök részletesen meghallgatták a panaszost, aki előadta, hogy az adott napon este megjelent a ház tulajdonosa, valamint a társaságában öt számára idegen személy, akik bementek a házba és azt sérelmezi, hogy ezen személyek a házban tartózkodnak. Erőszakról, fenyegetésről a panaszos nem számolt be és olyan kijelentést sem tett, hogy uzsoraügyletről lenne szó. Előadta, hogy 12 évvel korábban értékesítette a házat B. Gy. részére, aki megengedte neki, hogy az ingatlanban maradjon, abban lakjon. A panaszos egyetlen problémája a számára idegen személyek házban való tartózkodása volt, azt esetlegesen sem hozta a járőrök tudomására, hogy őt onnan el akarják távolítani. A járőrök részére több iratot bemutatott, melyek között bírósági papírok, indítványok, polgári kereset volt, ezeket a rendőrök átnézték, azonban jelen intézkedés szempontjából relevanciával bíró okiratot nem találtak közöttük.

Ezt követően a rendőrök igazoltatták az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján a házban tartózkodókat, akik eleget tettek a rendőri felhívásnak, ellenállást, vagy rosszálló magatartást nem tanúsítottak, okirataikat készségesen átadták. A hat személy igazoltatása során kiderült, hogy a házban tartózkodik annak tulajdonosa B. Gy. és a társaságában lévő öt személy a barátai, köztük H. R. a ház akkori bérlője.

B. Gy. meghallgatása során elmondta, hogy az ingatlant kb. 12 évvel ezelőtt vásárolta meg a panaszostól, akinek megengedte, hogy abban lakjon. A panaszos lakhatását nem érintve a házat egy hónapra bérbe adta H. R.-nek. A többi személy az ő engedélyével tartózkodik az ingatlanban, azt ő sem hozta a járőrök tudomására, hogy az ingatlanból az ott lakó panaszost el akarná távolítani. Állításait B. Gy. egy határozat bemutatásával igazolta, amely a panaszos birtokvédelmi kérelméről szóló indítvány elutasításáról szólt, valamint bemutatta a ház bérbeadásáról készített, ügyvéd által ellenjegyzett bérleti szerződést. Ezek alapján a járőrök megállapították, hogy az intézkedés tárgyát képező bejelentés – miszerint illetéktelen személyek tartózkodnak az ingatlanban – minden jogalapot nélkülöz, így az ott tartózkodó személyek távozásra való felszólítása sem lehetséges.

Az intézkedés során beszerzett adatok alapján rendőrség hatáskörébe tartozó jogsértés gyanúja nem merült fel, a járőrök felvették a kapcsolatot a P. városi Rendőrkapitányság Helyszínelő és Akció Osztály szolgálatban lévő csoportvezetőjével, aki szerint sem volt indokolt további intézkedés. Ezt követően a rendőrök tájékoztatták a panaszost arról, hogy – mivel a személyek erőszak, fenyegetés alkalmazása nélkül jutottak be az ingatlanba, ahol a tulajdonos és a bérlő engedélyével tartózkodtak, illetve a panaszos ott tartózkodását sem akadályozzák – további rendőri intézkedés végrehajtására nem rendelkezik hatáskörrel, a panaszos által vitatott kérdés elintézése polgári jogi útra tartozik, birtokvédelem iránti igényét polgári eljárás keretében érvényesítheti. Tájékoztatták arról is, hogy az intézkedés végrehajtásáról rendőri jelentést készítenek. A panaszos nem kérte a történetekről jegyzőkönyv

felvételét, amely készítését egyébként sem indokolta semmilyen körülmény. A járőrök az intézkedést befejezték, majd a helyszínt elhagyták. Az eset kapcsán sem szabálysértési-, sem büntetőeljárást nem indítottak.

A r. ezredes előadta még, hogy a P. városi Rendőrkapitányságnak nem áll módjában a bejelentésről felvételt kiadni, tekintettel arra, hogy a P. városi Rendőrkapitányság a beérkező telefonhívásokat nem rögzíti. Baranya megyében a Megyei Rendőr-főkapitányság és a P. városi Rendőrkapitányság egységes ügyeleti rendszert működtet. Az ügyeleti tevékenységet – köztük a hangfelvételek készítését, tárolását és törlését – a MRFK Ügyeleti Osztálya látja el, így a felvétel kiadása tekintetében a MRFK Ügyeleti Osztály vezetője rendelkezik hatáskörrel és illetékességgel. Azonban mivel a jogalkotó által meghatározott kezelésre nyitva álló törvényi határidő 2012. szeptember 20-án letelt, így az Ügyeleti Osztály a felvételt – az Rtv. 42. §-a alapján – törölte.

A r. ezredes előadta továbbá, hogy a P. városi Rendőrkapitányság osztály jogállású rendőrőrssein – így az Uránvárosi Rendőrőrsön is – ügyeletes tiszti szolgálat nem működik. A rendőrőrsökön feljelentések felvétele csak hivatali munkaidőben lehetséges. Hivatali munkaidőn túl feljelentés megtételére csak a P. városi Rendőrkapitányság P. város, V. D. utca 3. szám alatti épületében van lehetőség 24 órán belül. 2012. augusztus 22-én a megpanaszolt rendőri intézkedést végrehajtó járőrök 0 óra 35 perc körüli időben érkeztek a rendőrőrs épületéhez. Ekkor jelent meg ott a panaszos, aki közölte, hogy eljött a házból, mert az ott tartózkodó személyek inzultáltak. A járőrök konkrétan rákérdeztek, hogy tettelegesség történt-e, melyre a panaszos azt nyilatkozta, hogy nem bántalmazták, szóban inzultáltak, arról nem sem említést, hogy a házból kidobták volna. Ezt követően tájékoztatták a panaszost, hogy a rendőrőrsön éjszaka panaszfelvétel nem működik, az irányában esetlegesen megvalósult jogsérelem miatt a P. városi Rendőrkapitányság V. D. utcai épületében van lehetőség feljelentés megtételére. Miután a panaszos ezt tudomásul vette, a járőrök szolgálati feladatuk végrehajtását tovább folytatták.

A r. ezredes előadta még, hogy a P. városi Rendőrkapitányság kiemelt figyelmet fordít az uzsora bűncselekmények felderítésére, megakadályozására, az ilyen bűncselekmények megvalósulása esetén végrehajtandó rendőri intézkedések szakszerűségére, jogszerűségére. Ezzel a P. városi Rendőrkapitányság beosztotti állománya is teljes mértékben tisztában van, így ilyen bűncselekmény gyanújának fennállása esetén minden alkalommal alaposan, körültekintően történik a rendőri intézkedés. Jelen esetben fel sem merült ilyen bűncselekmény gyanúja, azt a panaszos semmilyen formában nem hozta az intézkedő rendőrök tudomására. Problémája az intézkedés során mindvégig csak annyi volt, hogy számára öt idegen személy az ingatlanban tartózkodik. A P. városi Rendőrkapitányság jogi végzettséggel nem rendelkező járőrei előtt a panaszos több évnyi polgári peres eljárás iratainak bemutatásával kívánta alátámasztani sérelmének jogosságát. Az intézkedő rendőrök az iratokat a helyszínen lelkiismeretesen áttanulmányozták, ennek során – annak érdekében, hogy a jogi természetű vitában a legmegfelelőbb álláspontot kialakítsák és a panaszost a lehető legalaposabban tájékoztassák a rendelkezésre álló jogi lehetőségekről – többször egyeztettek a P. városi Rendőrkapitányság Helyszínelő és Akció Osztály csoportvezetőjével, valamint a MRFK Ügyeleti Osztály ügyeletvezetőjével. Ugyanakkor helyesen, a jogszabályi előírásoknak maradéktalanul eleget téve hozták meg döntésüket, amikor a tulajdonos által bemutatott közjegyzői határozat *(nyilvánvalóan elírás, helyesen: jegyzői határozat)* tartalmának megfelelően vitték véghez a rendőri intézkedést, tekintettel arra, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 195. § (1) bekezdésében

foglalt rendelkezéseknek megfelelően a részükre bemutatott határozat, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját.

A fentiekre tekintettel a r. ezredes szerint kijelenthető, hogy a P. városi Rendőrkapitányság intézkedő járőrei a tőlük elvárható módon, a lehető legteljesebb felvilágosítást megadták a panaszosnak a jogi lehetőségeiről. A P. városi Rendőrkapitányság beosztottai a rendelkezésre álló jogszabályi kereteken belül a törvényi előírásokat betartva, jogszerű, szakszerű és törvényes rendőri intézkedést foganatosítottak.

2) F. M. r. törm., M. J. r. őrm., M. B. r. őrm. 2012. augusztus 21-én kelt közös jelentésükben előadták, hogy 21 óra 30 perc körüli időben a P. városi Rendőrkapitányság ügyeletvezetőjének utasítására jelentek meg a panaszos lakcímén, ahonnan a panaszos bejelentést tett, hogy illetéktelen személyek be akarnak menni a házába.

A helyszínre kiérkezve a rendőrök a ház előtt meghallgatták a panaszost, aki elmondta, hogy aznap az esti órákban két gépkocsi érkezett a háza elé. Az egyik gépkocsival jött B. Gy., a ház tulajdonosa. Elmondása szerint, amikor kiment a kiskapun, hogy megnézze kik jöttek, a személyek bementek a házba, de nem fenyegették meg, illetőleg nem erőszakoskodtak vele szemben. Már 12 éve ebben a házban lakik, erre a címre be is van jelentve. Elmondta továbbá, hogy már polgári peres eljárást indított a birtokbavétellel kapcsolatosan a tulajdonos B. Gy. ellen, amely még nem zárult le. A tulajdonos megengedte neki hogy házában lakjon, a házhoz kulcsot adott neki, miután lecseréltette a zárat. Aznap a tulajdonos illetőleg ismerősei szórakozni mentek a házba, a B. Gy. egyik ismerőse (H. R.) egy hónapra (2012. augusztus 20-tól 2012. szeptember 20-ig) kibérelte a házat; erről bérleti szerződést készítettek. A bejelentő elmondta, hogy sérelmezi, hogy őt számára idegen személy tartózkodik a házban.

Ezt követően a rendőrök igazolásra szólították fel a jelenlévőket, aminek a személyi igazolványuk átadásával eleget tettek. A rendőrök megállapították, hogy a helyszínen tartózkodik a tulaj, B. Gy., a bérlő, H. R. és a tulaj négy barátja.

A tulajdonos kérdésre elmondta, hogy a házat körülbelül 12 éve vásárolta meg a panaszostól, akinek megengedte, hogy továbbra is a házban lakjon, részére kulcsot is adott a házhoz. A panaszos ígéretet tett arra, hogy idővel visszavásárolja a házat, de ez mai napig nem történt meg. Mai napon barátaival szórakozni érkeztek a házhoz, előtte telefonon felhívta a központi ügyeletet (107) és érdeklődött afelől, hogy ő mint ház tulajdonosa bemehet-e abba a házba, ahol nem lakik életvitelszerűen. Az ügyeletről azt a választ kapta, hogy bemehet saját tulajdonát képező házba, barátaival együtt. Közölte továbbá, hogy a házat az összes ingósággal együtt bérbe adta egyik barátjának H. R.-nak, amelyről bérleti szerződést is írtak, ügyvéd által hitelesítve. (Dr. Sz. Gy.) Elmondta, hogy véleménye szerint jogosan tartózkodik a házban, a barátaival együtt. Ezt követően megmutatta a P. város jegyzője által kiállított határozatot a birtokvédelmi kérelemről, mely indítványt a panaszos nyújtott be. Az indítványt elutasították. Mást elmondani nem kívánt.

Ezt követően a rendőrök felvették a kapcsolatot a Helyszínelő és Akció Osztály csoportvezetőjével, aki közölte, hogy a tulajdonos jogosan tartózkodik a saját tulajdonú házában. A tulajdonos (B. Gy.), illetőleg az ott lakó panaszos egyezzenek meg arról, hogy

mely személyek maradhatnak a házban. Továbbá, hogy egyéb sérelmeiket polgári peres úton tudják rendezni.

Ezt követően a történeteket jelentették az ügyeletvezetőnek, majd engedélyével elhagyták a helyszínt. Az intézkedés befejezése után a panaszos közölte, hogy panasszal fog élni a rendőri intézkedéssel szemben.

Ezt követően 2012. augusztus 22-én 0 óra 35 perc körüli időben a panaszos megjelent az Uránvárosi Rendőrőrsön. Elmondta, hogy elmenekült a házból, mivel az ott tartózkodó személyek „megtáncoltatták”, „simogatták”, „leköpték” valamint „könyvvel megdobálták”. Ezt követően a rendőrök tájékoztatták a jogairól, a lehetőségeiről a panaszost, amelyet tudomásul vett.

3) A rendőrség megküldte az ügyleti napló releváns részét. Eszerint a panaszos testvére 2012. augusztus 21-én 20 óra 45 perckor tett bejelentést, miszerint a panaszoshoz illetéktelen személyek akarnak bemenni. Az ügylet járőrt küldött a helyszínre, aki jelentette, hogy a ház tulajdonosa jelent meg a lakásban az ismerőseivel, akik beköltöztek az ingatlanban a tulajdonos hozzájárulásával. A bejelentő a tulajdonos engedélyével lakott ott, de nem volt hajlandó ez idáig kiköltözni.

4) Ny. L. r. őrgy. 2012. augusztus 22-én kelt jelentésében előadta, hogy aznap 2 óra 15 perckor a panaszos a kapitányságon előadta, hogy aznap megjelent a házában a tulajdonos. A panaszos 12 éve az ingatlant eladta B. Gy. részére, azóta az ő engedélyével lakik az ingatlanban. Elmondta, hogy sem haszonélvezeti, sem más jogcímen nincs ő bejegyezve a földhivatali papírokon. Csak állandó lakcímberegysése szerint lakik ott. Olyan írásos megállapodást sem tudott mutatni, amely alapján az ingatlanban lakhat. B. Gy. határozatlan időre engedte meg neki, hogy az ingatlanjában lakjon. Elmondta, hogy az este folyamán őt kidobták az ingatlanból, leköpték és táncoltatták, majd elzavarták onnan.

A r. őrgy. tájékoztatta, hogy mivel be van jelentve az ingatlanba, kérhet járőri segítséget ahhoz, hogy az éjszaka folyamán oda visszamehessen. Ekkor a panaszos közölte, hogy panasszal él a korábbi intézkedés miatt, és feljelentést akar tenni a rendőrök ellen. A r. őrgy. tájékoztatta, hogy a korábban a helyszínen intézkedő rendőrökkel ő beszélt telefonon és az ő utasítása alapján hajtották végre az intézkedést. Ekkor a panaszos emelt hangon közölte, hogy „akkor maga az a nagyokos!”, majd felpattant a székből és elment. Távozása során többször visszakiabált emelt és sértett hangnemben, hogy akkor a r. őrgy-t is feljelenti, mert nem intézkedtek az ügyében. A r. őrgy. megkísérelte a panaszost tájékoztatni arról, hogy tettleges becsületsértés miatt feljelentést tehet, azonban ezt nem várta meg, ezt nem tudta vele közölni, mert elhagyta az épületet.

III.

1) A Testület először azt vizsgálta, hogy a panaszbeadvány valamennyi részének vizsgálatára rendelkezik-e hatáskörrel.

A Testület azt értékelte, hogy vizsgálhatja-e a panaszos azon sérelmét, miszerint a rendőrkapitányságon megtagadták tőle a feljelentés felvételét.

A feljelentés fogalmának alapjául a Testület – törvényi meghatározás hiányában – a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet (a továbbiakban: Nyor.) vonatkozó rendelkezését vette.

A Nyor. 100. §-a szerint a feljelentés: minden olyan, formához nem kötött – a büntetőeljárás megindítására vagy lefolytatására jogosult szerv vagy más hatóság, illetve a bíróság tudomására hozott – közlés, amely meghatározott vagy ismeretlen személy által elkövetett bűncselekmény gyanújára utaló tényállítást, illetve adatot tartalmaz. A Testület a panaszolt mulasztás tekintetében az alábbiakra mutat rá. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése szerint az, akinek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálják el.

Ezen rendelkezés alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások tartoznak, melyek az Rtv. felsorolt fejezeteinek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
 - a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),
 - a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),
- tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

Jelen esetben a panaszos a büntetőeljárás körébe tartozó mulasztást sérelmezett, amelynek megítélésére a Testületnek – fő szabály szerint – nincs hatásköre. A rendőrség büntetőeljárási tevékenységét a Testület – az Rtv. 11. § (1) bekezdése alapján – csak olyan esetekben vizsgálja, amikor a panaszosnak a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján speciális jogorvoslat nem áll a rendelkezésére.

A Testület ennek a kérdésnek a vizsgálatánál figyelemmel volt a legfőbb ügyész helyettesének 2010. október 7-én kelt, a testületi hatáskör kérdésében írt tájékoztató levelére, amely szerint a Be. 196. §-a szerinti panasz célja a nyomozás során a hatékony jogorvoslat lehetőségének biztosítása a nyomozó hatóság vagy az ügyész határozatba nem foglalt döntésével, intézkedésével szemben, vagy az intézkedés elmulasztása miatt. Ezért a legfőbb ügyész helyettese úgy véli, hogy a Be. 196. §-ában foglalt panasz a Be.-ben szabályozott intézkedés alkalmazásának elrendelése, vagy az intézkedésről való döntés elmulasztása – így pl. a feljelentés felvételének elmulasztása – miatti jogsérelem esetén előterjeszhető.

Tekintettel arra, hogy jelen esetben a fentiek szerint a sérelmezett mulasztással szemben a panaszos a büntetőeljárásra vonatkozó szabályok szerint jogorvoslattal élhet, illetve élhetett volna, a Testület e kérdésben hatáskörének hiányát állapította meg.

(Megjegyzi a Testület, hogy a feljelentést bárki szóban, személyesen jegyzőkönyvbe mondhatja, illetve írásban is postai úton is előterjesztheti. Amennyiben a feljelentés előterjesztője az előterjesztésnek a személyes előadás vagy benyújtás szerinti módját választja, akkor választása együtt jár azzal, hogy figyelembe kell vennie az általa célzott intézmény működési rendjéből adódó objektív korlátokat – így a konkrét esetben különösen a Rendőrőrs ügyfélfogadási idejét.)

Mindezek alapján a Testület a hatáskörének hiányát állapította meg abban a kérdésben, hogy a panaszos feljelentését az Uránvárosi Rendőrőrs nem vette fel, hanem átküldte a P. városi Rendőrkapitányságra, ahol szintén nem vették fel a feljelentését.

A Testület ugyanakkor a panaszbeadvány és a rendőrség által rendelkezésre bocsátott dokumentumok alapján vizsgálta, hogy keletkezett-e a rendőrségnek intézkedési kötelezettsége, és ennek mennyiben tett eleget.

A Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez, valamint a XXIV. cikkben foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

2) A rendőrök intézkedési kötelezettsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A 8. §-a szerint pedig a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást.

A szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 121. pontja, 166.§ (1) bekezdése szerint a magánlaksértés szabálysértést követi el az, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe, vagy ezekhez tartozó bekerített helyre az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére, vagy megtévesztéssel bemegy, vagy ott bennmarad, úgyszintén aki mást akadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

A Btk. 176.§ rendelkezik a fenti cselekmény bűncselekmény alakzatáról. [(1) Aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy ezekhez tartozó bekerített helyre erőszakkal, fenyegetéssel, hivatalos eljárás színlelésével bemegy, vagy ott bent marad, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, aki másnak a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre, az ott lakónak vagy azzal rendelkezőnek akarata ellenére vagy megtévesztéssel a) éjjel, b) fegyveresen, c) felfegyverkezve, d) csoportosan bemegy vagy ott bent marad.

(3) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki az (1) bekezdésben meghatározott módon, a (2) bekezdés szerint büntetendő, aki a (2) bekezdésben meghatározott módon mást megakadályoz abban, hogy a lakásába, egyéb helyiségébe vagy az ezekhez tartozó bekerített helyre bemenjen.

(4) A büntetés büntett miatt öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a (2) bekezdésben írt módon követik el.]

A magánlaksértésnek mind a szabálysértési, mind a bűncselekményi alakzatának elkövetői csak magánindítványra büntetendők.

A Testület ezen a ponton szükségesnek tartja felhívni a figyelmet töretlen gyakorlatára, miszerint ha az Rtv. szerinti rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (pl. bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga.

a) A rendőri jelentések és a panaszosi előadás abban megegyezik, hogy telefonos bejelentés érkezett a rendőrkapitányságra egy ingatlannal kapcsolatos vitáról, habár az iratok az előadások ellentétesek a tekintetben, hogy a bejelentést a panaszos vagy a testvére tette.

A bejelentés tartalma a Testület álláspontja szerint felvetette annak a gyanúját, hogy az érintett ingatlanban tartózkodó személyek valamelyike a magánlaksértés szabálysértését követik el, tehát a bejelentésben ismertetett esemény nyilvánvalóan olyannak volt tekinthető, amely az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a bejelentések tartalma miatt a rendőrségnek fennállt az intézkedési kötelezettsége.

b) A Testületnek ezt követően abban kellett állást foglalnia, hogy az intézkedési és a segítségnyújtási kötelezettségét a rendőrség jelen esetben megfelelően teljesítette-e.

A rendőrök segítségnyújtási kötelezettségét az Rtv. 24. § (1)-(2) bekezdése rendezi, eszerint a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget, illetőleg a hozzáfordulónak a tőle elvárható felvilágosítást megadni. A magánérdekek védelme az Rtv. alapján csak akkor tartozik a rendőrség hatáskörébe, ha a törvényes védelem az adott körülmények között más módon nem

biztosítható, vagy ha a rendőri segítség nélkül a jog érvényesíthetősége meghiúsulna vagy számottevően megnehezülne.

A rendőri jelentések szerint 20 óra 45 perckor telefonos bejelentés érkezett a rendőrséghez arról, hogy a panaszos lakóhelyére illetéktelen személyek behatoltak. A panaszos meghallgatása során elmondta, hogy aznap az esti órákban két gépkocsi érkezett a háza elé, amelyben már 12 éve lakik mint szívésségi lakáshasználó. Az egyik gépkocsival jött B. Gy., a ház tulajdonosa. Elmondása szerint, amikor kiment a kiskapun, hogy megnézzék kik jöttek, a személyek bementek a házba, de nem fenyegették meg, illetőleg nem erőszakoskodtak vele szemben. Aznap a tulajdonos illetőleg ismerősei szórakozni mentek a házba, a B. Gy. egyik ismerőse (H. R.) egy hónapra (2012. augusztus 20-tól 2012. szeptember 20-ig) kibérelte a házat; erről bérleti szerződést készítettek. Ezt követően a rendőrök igazolásra szólították fel a jelenlévőket, majd meghallgatták a tulajdonost, aki elmondta, hogy a házat körülbelül 12 éve vásárolta meg a panaszostól, akinek megengedte, hogy továbbra is a házban lakjon, részére kulcsot is adott a házhoz. A panaszos ígéretet tett arra, hogy idővel visszavásárolja a házat, de ez mai napig nem történt meg. Mai napon barátaival szórakozni érkeztek a házhoz, előtte telefonon felhívta a központi ügyeletet (107) és érdeklődött afelől, hogy ő, mint ház tulajdonosa bemehet-e abba a házba, ahol nem lakik életvitelszerűen. Az ügyeletről azt a választ kapta, hogy bemehet saját tulajdonát képező házba, barátaival együtt. Közölte továbbá, hogy a házat az összes ingósággal együtt bérbe adta egyik barátjának H. R.-nak, amelyről bérleti szerződést is írtak, ügyvéd által hitelesítve. Elmondta, hogy véleménye szerint jogosan tartózkodik a házban, a barátaival együtt. Ezt követően megmutatta a P. város jegyzője által kiállított határozatot a birtokvédelmi kérelemről, mely indítványt a panaszos nyújtott be. Az indítványt elutasították. Ezt követően a rendőrök felvették a kapcsolatot a Helyszínelő és Akció Osztály csoportvezetőjével, aki közölte, hogy a tulajdonos jogosan tartózkodik a saját tulajdonú házában. A tulajdonos illetőleg az ott lakó panaszos egyezzenek meg arról, hogy mely személyek maradhatnak a házban. Továbbá, hogy egyéb sérelmeiket polgári peres úton tudják rendezni. Ezt közölték a jelenlévőkkel, majd távoztak.

A Testület álláspontja szerint a rendőrök rendelkezésére álló információk alapján a helyszínen nem volt egyértelműen megállapítható, hogy a panaszos, illetve a tulajdonos és a bérlő között fennálló polgári jogi viszony. Az azonban az adatok alapján kiderült, hogy a panaszos egy polgári jogi ügylet (szívésségi lakáshasználat) alapján jogszerűen tartózkodott az ingatlanban, ezt minden jelenlevő elismerte. Arról egyik fél sem számolt be, hogy ezt a lakáshasználatot felmondta-e korábban tulajdonos. A bérleti szerződés létét mindkét fél elismerte, ugyanakkor annak érvényességét a felek a helyszínen nem kérdőjelezték meg. A rendelkezésre álló iratok (keresetlevél, jegyzői határozat, bérleti szerződés, a panaszos lakcímkártyája) csupán arra voltak elegendőek, hogy kiderüljön, hogy a panaszos és a tulajdonos között már korábban is volt a birtoklás kapcsán vita. Annak eldöntésére azonban, hogy a tulajdonos jogszerűen adta-e bérbe az ingatlant a szívésségi használó tudta nélkül (azaz a tulajdonos jogszerűen rendelkezett-e az ingatlannal, hiszen egy bérlő/lakáshasználó esetében a bérlő és a lakáshasználó jogai a lakáshasználata és a szabad bérbeadás kérdésében korlátozzák a tulaj jogosultságait) nem a rendőrség, hanem a polgári bíróság rendelkezik hatáskörrel.

Ugyanakkor a Testület álláspontja szerint a szövevényes és a helyszínen nehezen felderíthető kapcsolati rendszer ellenére is megállapítható volt a helyszínen, hogy a panaszost, mint lakáshasználót (akkor is ha egy korábbi felmondás folytán esetlegesen ez a jogcíme már megszűnt) megilleti a birtokvédelem és a házijog büntetőjogi védelme is a tulajdonossal szemben, különös figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság ezen tárgyú a joggyakorlat számára

iránymutató döntésére. [EBH 2002.733.: A házi jog büntetőjogi védelme a lakáshasználót megilleti a lakás tulajdonosával szemben abban az esetben is, ha az utóbbi - bizonyos mértékben méltányolható okból - a lakás használatának megszüntetésére és a lakás átadására hívta fel].

A tulajdonos csak a használó előzetes engedélyével tartózkodhat az ingatlanban, kivéve, ha a lakás rendeltetésszerű használatának a használó szükségtelen háborítása nélküli ellenőrzése, vagy a rendkívüli káresemény, illetőleg a veszélyhelyzet fennállása miatt a lakáson belül szükséges hibaelhárítás elvégzése válik szükségessé. A jelen esetben pedig ilyen szituációról egyik fél sem számolt be, hiszen a tulajdonos úgy nyilatkozott, hogy szórakozni ment a helyszínre a barátaival és a bérlővel.

A Legfelsőbb Bíróság fentebb hivatkozott döntésében kifejtette, hogy „a bírói gyakorlat kezdettől fogva egységes és következetes abban, hogy ha a lakás használója jogszerűen költözött a lakásba és ott is lakik, akkor megilleti a lakás használatához való jog, még akkor is, ha a benttartózkodásának jogcíme időközben megszűnt, így igényt tarthat az ún. házijog büntetőjogi védelmére akár a lakás tulajdonosával szemben is. Az ő engedélye nélkül a hasonló módon ott lakón kívül más személy csak tűzoltás vagy más hasonló súlyú és szükségességű segítségnyújtás jogcímén mehet be a lakásba; a bemenetel minden más esetben jogellenes, függetlenül attól, hogy van-e a behatolónak valamilyen jogcíme erre vagy nincs. Mindebből az következik, hogy az ott nem lakó - legyen az bár maga a lakás tulajdonosa - az esetleg meglévő jogos érdekét is csak más módon érvényesítheti jogszerűen. A szóban levő bűncselekmény jogi tárgya a házijog; a büntetőjogi védelem a lakás tényleges használóját, birtokosát megilleti még abban az esetben is, ha a használat jogszerűsége a cselekmény elkövetésekor már megszűnt (természetesen abban az esetben, ha a használat eredetileg jogszerű volt).”

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök két ízben is mulasztottak. Egyrészt akkor, amikor az általuk adott (peres úton való rendezés lehetőségére vonatkozó) tájékoztatásukban nem hívták fel a felek figyelmét arra, hogy a tulajdonost az ingatlanba belépés joga, illetve a használat ellenőrzésének joga csak korlátozottan illeti meg, másrészt akkor, amikor a fentiek miatt nem szólították fel – a tulajdonos lakásban tartózkodására vonatkozó felek közti megegyezés hiányában – a tulajdonost és barátait (a bérlő kivételével) a távozásra.

Továbbá a Testület álláspontja szerint a tájékoztatásnak arra is ki kellett volna terjednie, hogy amennyiben a tulajdonos és barátai nem távoznak önként, vagy erőszakos, illetve fenyegető magatartást tanúsítanak, akkor felvetődik a bűncselekmény gyanúja, ami miatt a panaszos feljelentést tehet. (Ugyanakkor a bérlő és a használó közötti jogvita peres úton történő rendezésének lehetőségére vonatkozó tájékoztatás helyes volt.)

A rendelkezésre álló információk alapján a Testület álláspontja szerint a rendőrök nem eleget tettek az Rtv. 24. § szerinti tájékoztatási és az Rtv. 13. § szerinti intézkedési kötelezettségüknek, ezért ennek kapcsán sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

A Testület ehelyütt megjegyzi, hogy noha a rendőrtől nyilvánvalóan nem várható el, hogy egy több résztvevős bonyolult jogi helyzetet a helyszínen a felek előadása és a részére átadott hiányos dokumentáció alapján egyértelműen eldöntsön, ugyanakkor az utóbbi időben jelentős

számban elszaporodott olyan jellegű jogviták miatt, amelyben a tulajdonos és a bérlő, szívésségi lakáshasználó használatához való joga vitás, és amelyekben a felek rendőri segítséget kérnek, szükséges, hogy a járőrszolgálatot ellátó rendőrök számára kiadásra kerüljön egy módszertani útmutató az ilyen helyzetek kezeléséről, illetve, hogy a rendőröket akár továbbképzés vagy előadás formájában megfelelő tájékoztassák a tulajdonos és a bérlő/használó alapvető jogosultságairól, így ugyanis számos a későbbiekben elmérgesedő jogvita megelőzhető lenne.

Ismételten felhívja továbbá a Testület a rendőrség figyelmét arra, hogy szükséges lenne ilyen jellegű jogvitáknál a helyszínen tapasztalt tények valamilyen – az intézkedésben érintett felek által kikerhető módon történő – dokumentálása, mivel ez jogos igénye az állampolgároknak a későbbi jogérvényesítésüket megkönnyébbítendő.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint az ügyben a rendőröknek fennállt az intézkedési kötelezettsége, és jogszerűen, kellő jogalap birtokában vonták a panaszt igazoltatás alá.

Megállapította azonban a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos fokú sérelmét a tájékoztatási kötelezettség és az intézkedési kötelezettség elmulasztása miatt.

Mindezek miatt a Testület az Rtv. 93./A §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2013. június 12.

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag